Siiraa (Seenaa Nabii Muhammad (SAW))-Seensa

Description

Kitaaba Siiraa jiildi 1ffaa buusuf liinki kana tuqaa:
https://sammubani.files.wordpress.com/2021/12/ilmaan-namaatiif-qajeelfama-seenaa-nabiyyii-kabajamaa.pdf

Dhugumatti Faaruun hundi kan Rabbiiti. Isa ni faarsina, ni gargaarsifanna, araarama Isa kadhanna. Sharriwwan nafsee teenyaa fi hamtuwwan hojiiwwan keenyaa irraa Rabbiin eeggamna. Nama Rabbiin qajeelche kan isa jallisu hin jiru. Nama Rabbiin jallinna keessatti dhiise kan isa qajeelchu hin jiru. Rabbii Tokkicha shariika hin qabne malee dhugaan gabbaramaan akka hin jirre ragaa nan baha. Akkasumas, Muhammad gabrichaa fi Ergamaa Isaa taâ€™uu ragaa nan baha.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم
مُّسۡلِمُونَ ١٠٢

â€œYaa warra amantan! Sodaa dhugaa Rabbiin sodaadhaa. Muslimoota taatanii malee hin duâ€™inaa.â€• Suuratu Aali-Imraan 3:102

Qajeelcha [fi seenaa] nabiyyi barachuun Muslimoota hundaaf dhimma garmalee barbaachisaa taâ€™eedha. Kaayyoolee baayâ€™ee galmaan gaha. Isaan keessaa ijoon: Namummaa Ergamaa Rabbii (SAW), hojiwwan isaa, dubbiwwan isaa fi wantoota inni mirkaneesse beekun Isatti hidhachuu. Muslimni akka nabiyyi (SAW) jaallatu taasisu. Nuti yeroo Nabiyyiin Qureeshotatti daawâ€™a godhuu bira hin jirru. Kanaafu, akkamitti osoo isa hin beekin isa jaallachuu dandeenyaa? Kanaafu, karaan tokkichi nabiyyi (SAW) itti jaallatanii fi hordofan seenaa isaa (siiraa) barachuudha.

Seenaa Nabiyyii barachuu fi qoâ€™achuu keessa, Nabiyyiin abbaa manaa akkami, hogganaa akkamii, bulchaa akkamii, barsiisaa akkamii, abbaa murtii akkamii, daaâ€™i akkami, Zaahida akkamii akka ture beekna. Haala fi eenyummaa keenya osoo adda hin baasin hundi keenyayu seena Nabiyyii qoâ€™achuu irraa faaydaa guddaa arganna. Daaâ€™in (namni gara Islaamatti namoota waamu) maloota, marsaalee daawâ€™aa, marsaalee hundaaf karaa sirrii hordofuu qabu seenaa Nabiyyii (SAW) keessatti ni argata. Seenaa kanarraa wanti daaâ€™in fayyadamu: namootaan akkamitti akka wal qunnamuu fi Islaamatti waamu, Nabiyyiin (SAW) jecha Rabbii oltaasisuuf humna guddaa akka baase itti dhagahamu, gufuwwanii fi rakkoolee isa qunname akkamitti akka tooâ€™ate, rakkoolee cimaa fi fitnaa fuundura dhaabbanni sirriin maal akka taâ€™e ni barata.

Barsiisaan-manatti ykn mana barnootatti ijoollee barsiisus seenaa Nabiyyii (SAW) keessatti nabiyyiin dhaloota hawaasa Musliima seenaa guddaa hojjatan akkamitt akka barsiise fi guddise ni barata.

Dhaloonni jalqabaa harka nabiyyii irratti baratanii fi guddatan dhaloota hundarra gaarii taâ€™anii fi seenaa eenyullee hin hojjatin hojjatanii kan darbaniidha. Bahaa dhiya addunyaa keessatti adli (haqummaa) babalâ€™isan.

Hogganaan waraanaas seenaa Nabiyyii keessatti (SAW) sirna jabaa wal qabate, tooftaa garmalee gadi fagoo fi cimaa taâ€™e, loltuu fi ummata karaa adda addaatin hogganu ni argata. Nabiyyiin (SAW) akkamitti haqaan akka hojjatu, ummata muslimaa tokko godhe fi hawaasa keessatti namoota gadhee akka munaafiqota waliin akkamitti akka jiraate ni barata.

Ammas aalimman (hayyoonni), Qurâ€™aana hubachuuf seenaa nabiyyii (siiraa) qoâ€™achuu qabu. Sababni isaas, seenaan Nabiyyii wanta Qurâ€™aana keessa jiru hojiin agarsiisa, sababa aayan itti buute ibsa, aayata baayâ€™ee ifa godha. Kanaafu, kuni hundi Qurâ€™aana hubachuu, murtiwwanii fi barnoota isa keessaa baasuu irratti isaan gargaara.

Ammas, daldalaan siiraa irraa kaayyoo daldalaa, karaa fi sirna itti daldalan barata. Namoonni rakkoolee fi qormaata adda addaan qoramaniis obsaa fi gadi dhaabbannaa guddaa sadarkaa olâ€™aanaa baratu. Karaa daawâ€™a Islaamaa keessatti jabeenyi isaanii ni jabaata, Rabbiin irratti hirkachuun isaanii ni guddata, xumurri gaariin warroota taqwaa qabaniif akka taâ€™e ni mirkaneefatu.

Ummanni siiraa keessatti adaba (naamusa) olâ€™aanaa, amaloota faarfamoo, amantii qulqulluu, ibaadaa sirrii, qulqullinna qalbii, karaa Rabbii keessatti qabsoo jaallachuu, karaa Isaa keessatti shahiidummaa (wareegamaa) barbaadu fi kan biroo baratu. Kanaafi, Ali bin Husseen (Rahimahullahu) akkana jedha: â€œAkkuma Qurâ€™aana irraa suurah (boqonnaa) barannu duula Nabiyyis (SAW) barachaa turre.â€• Ammas, Ismaaâ€™il bin Muhammad bin Saâ€™d bin Abi Waqqaas akkana jedha: â€œAbbaan kiyya duulaa Ergamaa Rabbii (SAW) nu barsiisaa fi nutti lakkaaâ€™a ture. Akkanas jedha: tuni hambaa abbooti keessaniiti, kanaafu yaadannoo ishii hin gatinaa.â€• (Bidaayata wa nihaaya-2/242-Ibn Kasiir)

Siiraa nabiyyii barachuun ummata barsiisu fi motummaa ijaaru keessatti karaa Islaama fi Muslimoota ittiin jabeessan beekuuf hayyoota, hoggantoota fi abboota murtii ni gargaara. Guddinnaa fi kufaatiif wantoota sababa taâ€™an baru. Nabiyyiin akkamitti hawaasa Musliima akka ijaaranii fi tokko taasisan, mushrikoota fi kaafirotatti akkamitti akka duulee, Makkah gara Madiinah Hijraa (godaansa) tooftaa sirrii akkamitti akka baase ni barata. Kuni hundi diinatti akkamitti akka duulanii fi akkamitti diina jalaa akka bahan nama barsiisa. Siiraa keessaa barnoota himame hin dhumneetu jira.

Gabaabumatti ummata Muslima kanaaf dachii keessatti haala mijeessun, injifannoo fi jabeenyi isaaniif deebiâ€™uu kan dandaâ€™uu qajeelcha Nabiyyii (SAW) yoo hordofaniidha. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

لْ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا۟ فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُم
حُمِّلْتُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا۟ ۚ وَمَا عَلَى ٱلرَّسُولِ إِلَّا ٱلْبَلَٰغُ ٱلْمُبِينُ ﴿٥٤﴾

â€œ**Jedhi, â€œRabbiif ajajamaa, Ergamaafis ajajamaa. Yoo garagaltan, isarra wanta baachifame qofatu jira, isin irras wanta baachifamtantu jira. Yoo isaaf ajajamtan, ni qajeeltu. Ergamaa irra itti geessu ifa taâ€™e malee homtu hin jiru.â€•** Suuratu An-Nuur 24:54

Kana jechuun wanta Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala itti isin ajaju hojjadhaa, wanta Inni irraa isin dhoowwu irraa fagaadhaa. Akkasumas, wanta Ergamaan Rabbii (SAW) itti isin ajaju hojjadhaa, wanta inni irraa dhoowwu irraa fagaadhaa. Kana keessa qooda guddaa fi gammachuuf milkaaâ€™inna keessantu jira. Garuu Rabbii fi Ergamaa Isaatiif ajajamuu yoo diddanii fi irraa garagaltan, â€œ**isarra wanta baachifame qofatu jira.â€•** Kana jechuun itti gaafatamummaa fi dirqamni Ergamaa irra kaaâ€™ame ergaa Rabbii ummatatti geessu qofa. **â€œisin irras wanta baachifamtantu jiraâ€•** kana jechuun ergaa kana fudhachuu, ulfeessu (ol-guddisuu) fi akka inni ajajuutti hojjachuudha. (Tafsiir ibn Kasiir 5/560)

â€œYoo isaaf ajajamtan, ni qajeeltu.â€• Kana jechuun Ergamaa Rabbiif yoo ajajamtan hojii fi dubbiin gara daandii qajeelatti ni qajeeltu. Isaaf ajajamu malee karaan biraa qajeelinnatti isin geesu hin jiru. Kanaan alatti qajeelinna argachuun waan hin dandaâ€™ameedha. **â€œErgamaa irra itti geessu ifa taâ€™e malee homtu hin jiru**.â€• Kana jechuun itti gaafatamummaan Ergamaa Rabbii irra jiru haala ifa taâ€™een ummatatti ergaa Rabbii (Subhaanahu wa taâ€™aalaa) geessudha.

Aayanni armaani olii milkaaâ€™inni nabiyyi (SAW) hordofuu keessa akka jiru ifa gooti. Muslimoonni guddinna, badhaadhinnaa fi tasgabbii galmaan gahuuf yoo dharraâ€™an aayanni armaan gadi lamaan ulaagaalee muraasaa isaan guutuu qaban dubbatu.

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا
ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ
يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ وَمَن كَفَرَ بَعۡدَ ذَٰلِكَ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ
٥٥ وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ٥٦

â€œIsin keessaa kanneen amananii fi hojii gaggaarii hojjatan, akkuma warroota isaan dura darban bakka buuse dachii keessatti bakka isaan buusuu, amanti isaaniif jaallatte isaaniif mijeessu fi sodaa isaanii booda nageenyatti isaaniif jijjiruu Rabbiin waadaa galee jira. Isaan Ana gabbaru, homaa Natti hin shaarrakan (hin qindeessan). Sana booda namoonni kafaran, warri suni isaanumatu finciltoota. Akka rahmanni isiniif godhamuuf salaata sirnaan salaataa, zakaas kennaa, Ergamaafis ajajamaa.â€• Suuratu An-Nuur 24:55-56

â€œamanti isaaniif jaallatte isaaniif mijeessuâ€• jechuun Islaama isaaniif jaallate amanti hundaa ol gochuu fi ifa baasudha. Ergamaan Rabbii fi sahaabonni isaa ulaagaalee dachii keessatti jabeenyaa fi humna argachuu guutanii jiru. Ulaagaaleen kunniin: haala sirrii taâ€™een amananii jiru, gosoota hojii

gaggaarii kamiyyuu hojjatan, jireenya isaanii guutuu keessatti Rabbiin qofa gabbaran, gosa shirkii kamiyyuu itti duulanii jiru.

Yommuu isaan ulaagaalee kanniin guutan, Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Nabiyyii fi sahaabota dura akkuma Firaâ€™awna balleessuun banii Israaâ€™il dachii keessatti bakka buuse, Nabiyyii fi hordoftoota isaas, dachii keessatti bakka buuse jira. Magaalaa Makkaa harka Mushrikootati buusun Nabiyyi irratti moosise. Nabiyyi booda sahaabonni biyyoota adda addaa banuun Islaama babalâ€™isan. Yeroo jalqabaaf Islaamni Makkaan keessatti yommuu labsamu Muslimoonni lakkoofsan baayâ€™ee xiqqoo waan taâ€™aniif sodaa guddaa keessa turan. Rabbiin sodaa kana isaan irraa oofun nageenya isaaniif kenne. Yommuu isaan ulaagaalee isaan irraa barbaadamu guutan, Rabbiin waadaa Isaa ni guuteef. Haaluma kanaan, hanga Qiyaamatti namoota ulaagaalee kanniin guutan, Rabbiin waadaa kana ni guutaaf.

Muslimoonni yeroo ammaa saboota addunyaa hogganuu irraa wanti duubatti isaan hanbise, ergaa Rabbii isaanii waan dagatanii fi bakka isaatii waan gadi buusaniifi. Beekumsaa fi hojiidhaan akka horofaa saamunaa taâ€™an. Dadhabbinni iimaanaa, gogiinsi ruuhi, jigiinsi yaadaa, dhiphinni nafsee, jeeqamuun sammuu fi kufaatin amalaa (akhlaaqaa) Muslimoota muudate kuni sababa bakki duwwaan Qurâ€™aana kabajamaa, qajeelcha nabiyyii, Kalifoota qajeelfamanii fi ummata jidduutti uumameeni.

Gabaabumatti kallattii jireenyaa kamiiniyyuu Nabiiyyiin (SAW) fakkeenya hundarra gaarii (best role model) namaaf taâ€™u. Jecha keenyarra jechi Qurâ€™aanaa kana caalaa ibsa:

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

â€œ**Dhugumatti nama Rabbii fi Guyyaa Aakhiraa kajeeluf ammas Rabbiin baayâ€™isee yaadatuuf Ergamaa Rabbii keessa hidhannaa (fakkeenya) gaariitu isiniif jira.**â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:21

Ergamaa Rabbii (SAW) tti hidhachuuf seenaa isaanii (siiraa) beekun garmalee barbaachisaadha. Umriin ijoollummaa nabiyyii, ijoolleef fakkeenya gaarii taâ€™a. Umriin dargaggummaas dargaggootaaf fakkeenya gaaridha. Marsaalee umrii kamirrayyuu namoota jiraniif fakkeenya gaariidha. Siiraan Nabiyyii (SAW) Arabiffaan baayâ€™ee barreefame jira. Ingiliffaa fi Afaanota addunyaa birootinis barreefame jira. Garuu gara afaan keenyaatti yommuu dhufnu siiraan Afaan Oromootiin haa barraaâ€™u malee dubbistootaaf wanta barbaadamu kennuufi hin dandaâ€™u. Kuni isaan ajiifachuu fi ifaaje isaanii tufachuufi miti. Barreesitoonni siiraa Afaan Oromootin barreessan hanga dandaâ€™an ifaajani jiru. Jazaakumullahu kheyran jennaan. In sha Allah wanta hanqatee itti guutuu fi barnoota siiraa irraa baratamu kutaa kutaan qoodun hanga dandaâ€™ame seenaa warqii kana kitaabban beekkamo fudhatama argatan irraa ni dhiyeessina. Seenaa kana bakka afuritti qoonne ilaalla.
1ffaa- Nabiyyin ergamuun dura jaarraa 6ffaa keessa haala addunyaa (Zamana Wallaalumma (Jaahiliyyah))

2ffaa- Dhaloota Nabiyyii dura wantoota adeemsifaman
3ffaa- Dhaloota booda: Daaâ€™imummaa irraa hanga Nabiyummaatti
4ffaa- Nabiyummaa irraa hanga duâ€™aatti
Laa hawla walaa quwwata illaa billah

Kitaaba wabii seensi kuni irraa fudhatame
As-Siiratu Nabawiyyatiâ€"fuula 5-9, Alii Muhammad Sallaabi [Arabic]
Noble Life of The Prophet [English]

Date Created
August 4, 2019
Author
admin